

2011. április 29. péntek
 Márk evangéliuma 1,9–15

Dr. Bekő István Márton

^{1,9}Történt pedig azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte őt János a Jordánban. ^{1,10}És amikor jött ki a vízből, látta, hogy megnyílik a menny, és leszáll rá a Lélek, mint egy galamb; ^{1,11}a mennyből pedig hang hallatszott: "Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm." ^{1,12}A Lélek pedig azonnal kivitte a pusztába. ^{1,13}Negyven napig volt a pusztában, miközben kísértette a Sátán. Vadállatokkal volt együtt, és angyalok szolgáltak neki. ^{1,14}Miután Jánost fogságba vetették, elment Jézus Galileába, és így hirdette az Isten evangéliumát: ^{1,15}"Betelt az idő, és elközelített már az Isten országa: térjetek meg, és higgyetek az evangéliumban."

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A perikópa Keresztelő János igehirdetése után következik. Előzményként ismert az evangélium felirátának krisztológiai töltete, Jánosnak az Isten ótestamentumi ígéretével való kapcsolatba hozatala, valamint János útkészítő működése. Ez utóbbinak része a keresztelés és igehirdetése. Az erősebb eljövételéről és szolgálatáról szóló bejelentés közvetlenül megelőzi az 1,9–15 szakaszt, amely három rövid

leírást tartalmaz: Jézus megkeresztelését, megkísértését és igehirdetésének ún. summáriumát.

9–11. vers

Jézus a galileai Názáretből érkezik a Jordánhoz. Az evangéliumban Galileának kiemelt szerepe lesz. Azt az országrészt jelöli, ahol Jézus a működését végzi. Más területet, mint amelyről a sokaság érkezett. A megkeresztelés eseménye szűkszavú. Az evangélistát nem foglalkoztatta a részletek bemutatása, de kitér a megkeresztelést követő eseményekre. Ismertetése teológiai szándékot követ. A megkeresztelés utáni történéseket Jézus perspektívájából beszéli el: leírja, miképpen száll alá a Lélek Jézusra, és közli az Istennek Jézushoz intézett szavait.

A Lélek alászállása a Jordánból való feljövétel után történik (ἀναβαίνων - καταβαίνων). A menny megnyílt/szétnyílt (σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς) – eszkatologikus színt visz be az eseménybe. János korszaka végéhez érkezett, eljött az, aki a Lelket birtokolja, s Szentlélekkel keresztel majd. A Lelket birtokoló Jézus a menny jelenléte a földön. Benne egyesül ég és föld.¹ A Lélek galamb (περιστερᾶ) alakjában száll alá. Lényeges a galambnak békességre és szelídségre utaló bibliai jellege, de a hangsúly az esemény kézzelfoghatóságán, valóságosságán van.²

A látomást hanghatás követi: a mennyei hang Jézushoz szól. Nem János mutat rá, hanem Isten,³ aki közvetlenül a Fiúhoz beszél: σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. A beszédben együtt cseng a Zsolt 2,7 és az Ézs 42,1. A szolga helyett erőteljesen jelenik meg a „fiam” megnevezés, amely hellenista környezetben többet mondott. Márk leírása teológiai vitát szült azzal kapcsolatban, hogy itt Jézus intronizációjáról (beiktatásáról) van-e szó, vagy elhívásáról, vagy csak egyszerű történeti emlékezésről. Kétségtelen, hogy a Lélek kitöltetése és a mennyei hang kiemeli istenfiúi mivoltát. Jézus az, akinek magatartását, életét és szolgálatát Isten kedvesnek minősíti és elfogadja (ἐν σοὶ εὐδόκησα).

12–13. vers

Jézus pusztai tartózkodása a Lélek ellenőrzése alatt áll, és Isten terve szerint történik (τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον). A puszta ezúttal a vadállatok lakóhelye; földrajzilag nincs behatárolva, jelentősége teológiai. A vadállatok társaságában (ἦν μετὰ τῶν θηρίων) lévő Messiás az Ézs 11,6-8-ra emlékez-

¹ L. SCHENKE: *Das Markusevangelium*, Stuttgart, Kohlhammer Verlag, 2005, 54.

² J. GNILKA: *Das Evangelium nach Markus*. EKK II/1. Zürich und Neukirchen-Vluyn, Benziger-Neukirchener Verlag, 1998, 5. 52.

³ L. SCHENKE: *Das Markusevangelium*. 53.

tet: elérkezett az eszkatologikus béke ideje. A pusztai tartózkodás negyven napos időtartama számos bibliai kapcsolatot hív elő. A Sátán kísértése (πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ) az Ádám-tipológiát hozza. Jézus az új Ádám, aki szembeszáll a Sátán kísértésével. Az angyalok mindvégig jelen vannak (ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ), az Isten Fia szolgálatában állnak (vö. 13,27). A bemutatás a megkeresztelt gyülekezeti tagokat bizakodással tölti el, annak ellenére, hogy a Sátán általi kísértésről is szól. A Lélek és angyalok jelenléte arról beszél, hogy a menny figyelme az Isten Fiára összpontosul. Küzdelmének végkifejlete nem kétséges. A kereszten lesz nyilvánvaló, hogy Jézus ellenállt a kísértésnek, s legyőzte a Sátánt.⁴

14–15. vers

Jézus akkor kezdi el nyilvános működését, amikor János a sajátját befejezte. A παραδοθῆναι (átadatás; vö. 9,31; 10,33; 14,41) által János ugyanazt éli át, amit majd Jézus is. János sorsa előrevetíti Jézusnak szenvedését, elszenvedti az elfogatását (pass.); az esemény mögött Istent feltételezzük. Jézus visszatér Galileába, ahol elkezd hirdetni az evangéliumot (κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ). Galilea az olvasók számára az egyház típusa.⁵ A hely, ahol az evangélium hirdetése elkezdődött és folytatódik. Az evangélium szó az 1,1-ben megfogalmazott feliratnak is része. Jézus kezdi el hirdetni – majd élete árán kiábrázolja –, s ennek lett hirdetője Márk gyülekezete. Az evangélista teológiai szándékában fontos szerepet kap a folytonosság, amely kimutatható a gyülekezetig: kezdve Isten ígéletén, folytatva Jánoson át, majd Isten Fia evangéliumán keresztül. Jézus istenfiúi minőségében, a Lélek birtokosaként, a pusztai kísértés győzteseként hirdeti Isten evangéliumát.

Jézus rövid igehirdetésének első része bejelenti az idő beteljesedését (πεπλήρωται ὁ καιρὸς). A kairos utal arra, hogy Jézus fellépésének kezdetét Isten határozta meg. Az ἤγγικεν a közeljött, ám még be nem lépett eseményre utal. Olyan kezdetről van szó, amelyet minden szem nem ismer fel, csak a hit. A ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ Isten uralmát, országát jelenti. Mindez a jelen uralmak végét is jelenti. Isten népe számára megtérést és hitet igényel. A profán görögben a megtérés (μετανοεῖτε) a vélemény megváltoztatására utalt. Bibliai vonatkozásban az életút radikális megváltoztatását jelenti: a változás célja, hogy a mindeddig téves út helyett Isten útjára térjen az ember – e felszólítás az élet minden területére vonatkozik. A hit (πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ) az evangéliumra vonatkozik, amelyet Jézus az áldozatával pecsételt meg. A hit az evangéliumhoz tartozik: általa ad az ember igazat az evangélium tartalmának.

⁴ L. SCHENKE: *Das Markusevangelium*, 56.

⁵ Vö. J. GNILKA: *Das Evangelium nach Markus*, 69–71.

Prédikációvázlat

A cím három szava Jézus Krisztus életének három fontos eseményét sűríti magába: a Keresztelő János általi megkeresztelkedését, a pusztai megkísértése történetét, valamint galileai első igehirdetését. E három esemény, mint róla szóló örömmel, külön-külön jelentős azok számára, akik az ő egyháza. Mindhárom esemény s annak üzenete egyenként is megáll a lábán, azonban a három egybekötve, mint egy folyamat jelenik meg. A Lélek hatalma alatti létről szól.

1. Akiben az Atya gyönyörködik

Krisztus Urunk megkeresztelkedése önmagában semmit sem jelent. Egyszerű vallásos cselekedet a Jordán partján. Ez lenne csupán? Az Ige mást mond: Jézus megkeresztelkedése istenfűségéről szól. Ő, aki bűnt nem ismert, beállt a bűnösökkel egy sorba, vállalta a kicsinységet. De éppen ez az engedmesség mutatta meg a nagyságát. Szentlélek reá száll, rajta nyugszik meg. Isten neki mondja: te vagy az én szerelmes fiam. Egyedül Jézus Istennek Fia, akiben az Atya kedvét leli. Mi csak érette, kegyelemből fogadtattunk Isten gyermekeivé. Amikor megkeresztelkedett, vállalta Isten Szolgája szerepét. Vére árán megváltott bennünket, és így tett Isten tulajdonává. Ezt a megmosatást fejezi ki a mi kereshetségünk, amikor Isten választ bennünket, és kegyelme által kiterjeszti reánk is a Krisztusban megszerzett szövetséget. A Lélek biztosít arról, hogy Isten gyermekei vagyunk, és a szövetségének részesei.

2. A Szentlélek birtokosaként győzni a Sátán felett (a bűn és a Sátán ellen szabad lelkiismerettel viaskodni)

Akin megnyugodott az Úr Lelke, a pusztában megkísértetett. E világ pusztaságában való léte Isten akarata szerinti: általa Isten győzte le végérvényesen és számunkra látványosan a Sátánt. Története bennünket arra tanít, hogy erős közbenjárónk van, aki rólunk minden kárhóztatást elvett. Pusztai megkísértésének története arról az egyenlőtlen próbálkozásról beszél, amelyre a Sátán tette kezdettől fogva ítélve van: ahol a menny színe előtt, a Lélektől vezéreltetve, az angyalok szolgálatától körülvéve Jézus megjelenik, benne Isten maga küzd érettünk. A történet figyelmeztetés is: ahol Isten hangja a szívünkben visszhangozza, hogy gyermekei vagyunk, ott még erőteljesebb a kísértő támadása. Kitartani és a hitben megállni csakis a Lélek által vagyunk képesek, tudva, hogy sokkal erősebb az, aki velünk van, mint az, aki ellenünk.

3. Megtérés és az evangélium iránti hit

Krisztus Urunk igehirdetése arról szól, amit személye és küldetése már eddig is bizonyított: Isten Országa benne közel jött. Isten uralma a szemek előtt láthatatlan, de a hit számára érzékelhető valóság. Éppen ezért kívánja tőlünk, hogy forduljunk el a világ hiábavalóságaitól, térjünk ahhoz, akiben Isten Országa megjelent. Ahol szövetségébe bevettünk, ahol hatalma által erőnk lehet szembeállni a bűnnel és kísértéssel, ott naponta fontos a hozzá fordulás. Evangéliumának elhívése annak az elhívése, amit Isten szava róla kijelentett, amit a pusztai kísértésben megbizonyított: általa jött el az új teremtés. Aki hisz az evangéliumban, abban hisz, amit Ő érettünk véghezvitt. A Lélek erősít a hitben, és késszé tesz arra, hogy hozzá megtért életünk valóságos legyen. Ámen.